

چکیده پژوهش

این پژوهش یک مطالعه توصیفی است که به منظور بررسی نظرات مربیان کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده های پرستاری و مامایی دانشگاه های علوم پزشکی شهر تهران در مورد اولویتهای پژوهشی در آموزش پرستاری انجام شده است، در این پژوهش جمعاً ۷۸ نفر از مربیان پرستاری دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد شاغل داشته اند.

بر مبنای نتایج این پژوهش مهمترین اولویتهای تحقیق در آموزش پرستاری عبارت از بررسی و پژوهش در باره: موانع بین آموزش تئوری، کارورزی بالینی و خدمات پرستاری، روشهای آموزش مهارتهای بالینی، روشهای ارزشیابی بالینی، معیارهای انتخاب مربیان، آموزش ضمن خدمت، پرستاری بهداشت جامعه، پرستاری بیماریهای داخلی و جراحی کودکان و پرستاری ویژه بوده است.

مقدمه

بحث پیرامون تحقیق و توسعه در هر جامعه ای جنبه حیاتی دارد هر ملتی برای تداوم بقاء در صحنه جهانی و حرکت همگام با دیگر ملتها، برای تسلط بر سرنوشت خویش و برای اثبات و حفظ آرمانهایش احتیاج به بازوی قدرتمند «توسعه یافتگی» دارد و این امر جز با تحقیق و تفحص در جنبه های گوناگون توسعه میسر نیست.

جایگاه تحقیق در هر جامعه تحت تأثیر عوامل متعددی از جمله نیروی انسانی محقق، بودجه تحقیقاتی، میزان هماهنگی و ارتباط دانشگاهها با مراکز تولیدی و خدماتی و مهمتر از همه سیاست گذاری تحقیقات در جامعه است.

کسب نیروهای متخصص که وقت خود را اختصاص به امور پژوهشی دهند به همراه مسئله مهاجرت نیروهای متخصص پژوهشگر مشخص

اولویتهای

پژوهشی

در

آموزش پرستاری

بررسی نظرات

مربیان پرستاری در مورد

اولویتهای پژوهشی آموزش پرستاری

در دانشکده های

پرستاری و مامایی دانشگاههای

علوم پزشکی شهر تهران

پژوهش از:

شاهرخ مقصودی

کارشناس ارشد آموزش پرستاری - گرایش مدیریت

عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری مامایی رشت

اما به دلایل متعدّد در برخی از دانشگاهها هنوز برنامه دراز مدت و حتی کوتاه مدت برای تحقیقات معین نشده است.

وی در انتها می نویسد: تدوین یک برنامه کلان پژوهشی (تعیین اولویتهای تحقیقات آموزشی) برای تمامی رشته ها ضروری است. همچنین در مجلات تحقیق در پرستاری مربوط به کشورهای پیشرفته اکثراً موضوعاتی که مورد پژوهش قرار گرفته است دور از فضای امکانات و بهداشت و درمان ما می باشد، که در خیلی از موارد نتایج آنها را غیر قابل استفاده در کشور خود می یابیم لذا داشتن خط مشی در این زمینه که هدایتگر فعالیتهای پژوهشی در کشورمان باشد ضروری به نظر می رسد.

روش پژوهش:

این پژوهش یک مطالعه توصیفی است که به منظور بررسی نظرات مربیان کارشناس ارشد پرستاری، دانشکده های پرستاری و مامایی دانشگاههای علوم پزشکی شهر تهران در مورد اولویتهای پژوهشی در آموزش پرستاری انجام شده است در این پژوهش جمعاً ۷۸ نفر از مربیان پرستاری دارای سابقه پژوهشی و حداقل مدرک تحصیلی کارشناس ارشد شاغل در دانشکده های پرستاری شرکت داشته اند.

ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه بوده و مشتمل بر ۴۰ مورد حیطه های پژوهشی در آموزش پرستاری می باشد و از واحدهای پژوهش خواسته شده نظرات خود را در باره اولویت پژوهش هر مورد در یک مقیاس (پنج گانه) رتبه ای^۲ مشخص نمایند.

می نماید که جهت تحقیقات در زمینه نیروی انسانی ضعف شدیدی وجود دارد.

محاسبه سرانه هزینه تحقیقات در سال ۱۹۸۳ رقم ۶/۷ دلار را برای کشورمان نشان می دهد. مقایسه رقم فوق با آنچه در دنیای صنعتی (به طور متوسط ۴۰۰ دلار در اروپا، آمریکا، ژاپن) که برای تحقیقات و توسعه هزینه می گردد، نشانگر فاصله عمیقی است که بین کشور ما و کشورهای توسعه یافته وجود دارد.

گذشته از مشکلات مربوط به نیروی انسانی محقق و بودجه تحقیقاتی بررسی جایگاه تحقیق در ایران نشانگر آن است که تاکنون هیچگونه سیاست تحقیقاتی جامع و خط مشی مدوئی که روند نظام تحقیقاتی در حیطه های گوناگون علمی را بر مبنای نیازهای واقعی کشور طرح ریزی کند وجود نداشته است. طبیعی است اگر اولویتهای تحقیقاتی در جامعه روشن نشده باشد فعالیتهای تحقیقاتی در سطح کشور به صورت بی هدف و پراکنده انجام می گیرد و از امکانات پژوهشی موجود، استفاده مناسب به عمل نمی آید.

برگمن^۱ (۱۹۹۰) در باره اهمیت توجه به اولویتهای پژوهشی می نویسد: در حقیقت تعیین اولویتهای پژوهشی وسیله ای برای اعتباربخشیدن به تصمیم گیرهاست. حال اگر تعیین اولویتهای پژوهشی را ضروری فرض نماییم باید دید بررسی و تعیین اولویتهای پژوهشی در چه زمینه ای از اهمیت بیشتری برخوردار است.

حکیمی (۱۳۶۸) بیان می نماید: بررسی پایان نامه های فارغ التحصیلان دانشگاهها در گذشته، نشان دهنده آن است که تحقیقات مربوط تا چه حد تکراری و غیر ضروری بوده است، پس از انقلاب تحوّل در این زمینه آغاز شده و دیده می شود که موضوعات سطحی در دانشگاهها به سوی بنیادی شدن گرایش می یابد

1. Bergman.

2. Ordinal scale.

در این پژوهش موارد زیر به عنوان ملاکهای نقد اولویتهای تحقیق در آموزش پرستاری در نظر گرفته شده است:

- مسئله در رابطه با پرستاری باشد.
- قابل توجه و با اهمیت باشد.
- قابل اجرا باشد.
- بررسی مربوطه، کاربرد عملی داشته باشد.
- ارتباط لازم بین تحقیقات انجام شده در گذشته با مسئله مربوطه وجود داشته باشد.
- تحقیق در این مسئله تأثیر مثبتی بر کیفیت آموزش پرستاری داشته باشد.
- این حیطه تحقیقاتی حق تقدم داشته و از اهمیت بیشتری برای کشورمان برخوردار باشد.

نتایج پژوهش:

حیطه های پژوهش در آموزش پرستاری که بر اساس یافته های این تحقیقات اولویت اول تا چهارم را کسب کرده اند به ترتیب در جداول مربوطه آمده است.

جدول شماره (۱): توزیع شاخصهای مرکزی حیطه های پژوهش

در آموزش پرستاری که بر اساس انتخاب مریبان مورد بررسی اولویت اول را کسب کرده اند.

ردیف	حیطه تحقیقاتی	میانه	میانگین	انحراف معیار	نما
۱	- بررسی موانع بین آموزش تئوری، کارورزی بالینی و خدمات پرستاری	۵	۴/۶۹	۱/۰۲	۵
۲	- مناسبترین روشهای آموزش مهارتهای بالینی پرستاری، که نگرشهای مثبت را نسبت به حرفه ایجاد کند.	۵	۴/۶۴	۰/۶۹	۵
۳	- تأثیر روش آموزش بر افزایش یا کاهش یادگیری دانشجویان	۵	۴/۵۴	۰/۸۱	۵
۴	- روشهای قابل اعتماد و اعتبار ارزشیابی بالینی دانشجویان پرستاری	۵	۴/۴۹	۰/۹۶	۵
۵	- معیارها و ضوابط انتخاب مریبان پرستاری	۵	۴/۲۶	۰/۹۷	۵
۶	- شیوه های آموزش ضمن خدمت پرستاران شاغل در برخی از کشورهای جهان و مقایسه آن با شیوه های موجود در ایران	۵	۴/۱۴	۱/۰۹	۵
۷	- بررسی نیازهای آموزش ضمن خدمت مقاطع مختلف پرستاری	۵	۴/۱۳	۰/۸۷	۵
۸	- محتوای آموزش دوره های آموزش ضمن خدمت با توجه به سطوح و هدف دوره ها و نیاز فراگیران	۴	۴/۲۶	۰/۸۸	۵
۹	- نظام بازآموزی و تهیه برنامه های مناسب جهت آموزش ضمن خدمت برای مریبان پرستاری	۴	۴/۲۳	۰/۷۶	۵
۱۰	- روشها و معیارهای گزینش دانشجویی مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد آموزش پرستاری	۴	۴/۱۳	۰/۹۸	۵

$$\bar{X} = 4/35$$

است. و کمترین میانگین $4/30$ مربوط به حیطه «روشها و معیارهای گزینش دانشجویان» است. همچنین بالاترین انحراف معیار $1/09$ که نشانه اختلاف در نظرات مربیان پرستاری میباشد که مربوط به حیطه تحقیقاتی «شیوه های آموزش ضمن خدمت» پرستاران شاغل در برخی از کشورهای جهان و مقایسه آن با شیوه های موجود در ایران است. و کمترین میزان انحراف معیار $0/69$ که نشانه اتفاق نظر پاسخ دهندگان می باشد، مربوط به حیطه پژوهشی «مناسبت ترین روشهای آموزش مهارتهای بالینی پرستاری، که نگرشهای مثبت را نسبت به حرفه ایجاد کند»، می باشد.

جدول شماره (۱): توزیع شاخصهای مرکزی ۱۰ حیطه تحقیق که بر مبنای پاسخهای مربیان پرستاری دارای بالاترین میانگین و میانگین و نما بوده اند را نشان میدهد.

در جدول فوق الذکر هر چه میانگین به عدد ۵ نزدیکتر باشد نشان دهنده اولویت بیشتر حیطه تحقیقاتی و هر چه میانگین به عدد ۱ نزدیکتر باشد نشان دهنده اولویت کمتر حیطه تحقیقاتی است. میانگین کل این موارد $4/35$ نشان دهنده بالاترین اولویت موارد مربوطه است. و در بین این ده مورد بیشترین میانگین $4/69$ مربوط به حیطه تحقیقاتی بررسی موانع بین آموزش تئوری، کارورزی بالینی و خدمات پرستاری

جدول شماره (۲): توزیع شاخصهای مرکزی حیطه های پژوهش

در آموزش پرستاری که بر اساس انتخاب مربیان مورد بررسی اولویت دوم را کسب کرده اند.

ردیف	حیطه تحقیقاتی	میانگین	انحراف معیار	نما
۱	- بررسی محتوا و ارتباط مطالب مربوط به مواد درسی هر درسی با مطالب ارائه شده در ترمهای قبلی و بعدی در دروس نظری و عملی شامل بر: پرستاری بهداشت جامعه	۴/۴۴	۰/۸۹	۵
۲	- پرستاری بیماریهای داخلی و جراحی	۴/۳۵	۰/۷۱	۴
۳	- پرستاری بیماریهای کودکان	۴/۲۶	۰/۸۱	۵
۴	- پرستاری ویژه	۴/۱۴	۰/۹۶	۵
۵	- مدیریت خدمات پرستاری	۴/۰۱	۱/۰۷	۵
۶	- پرستاری و بهداشت مادران و نوزادان	۴/۰۰	۰/۹۱	۵
۷	- پرستاری بیماریهای روانی	۳/۹۹	۱/۰۳	۵
۸	- اصول و فنون پرستاری	۳/۶۶	۱/۳۰	۵
۹	- بهداشت فردی	۳/۴۷	۲/۶۵	۱

$$\bar{X}=4/03$$

مربوط به درس پرستاری بهداشت جامعه است و کمترین میانگین ۳/۴۷ مربوط به درس بهداشت فردی است. همچنین بیشترین میزان انحراف معیار ۲/۶۵ مربوط به درس بهداشت فردی است که نشانه بیشترین اختلاف نظر در مورد اولویت این درس است. کمترین انحراف معیار ۰/۷۱ مربوط به درس پرستاری بیماریهای داخلی و جراحی است که نشانه اتفاق نظر مریبان در مورد اولویت پژوهشی این حیطه تحقیقاتی است.

جدول شماره (۲) توزیع شاخصهای مرکزی (میانگین، میانه، نما، انحراف معیار) حیطه های پژوهش در آموزش پرستاری مربوط به درس تخصصی پرستاری را بر حسب اولویت نشان میدهد. به طور کلی با توجه به میانگین کل برابر با ۴/۰۳ میتوان اظهار کرد که این دسته حیطه های تحقیقاتی مجموعاً اولویت دوم برای پژوهش در آموزش پرستاری میباشد. در بین این موارد بیشترین میزان میانگین ۴/۴۴

جدول شماره (۳): توزیع شاخصهای مرکزی حیطه های پژوهش در آموزش پرستاری که بر اساس انتخاب مریبان مورد بررسی اولویت سوم را کسب کرده اند.

ردیف	حیطه تحقیقاتی	میانه	میانگین	انحراف معیار	نما
۱	- میزان و کیفیت مفاهیمی که احاطه بر آن شرط لازم رسیدن به حد تخصص و خلاقیت است. (مانند درس تخصصی موجود و درس دیگری مانند آموزش تحقیق در پرستاری کامپیوتر، قوانین و آئین نامه های بهداشتی)	۴	۴/۰۱	۱/۰۵	۵
۲	- آگاهی مریبان پرستاری از مواردی مانند اصول ارزشیابی، فرآیند پرستاری، ارتباطات، روش تدریس	۴	۳/۹۲	۱/۲۱	۵
۳	- مدیریت و اداره یک واحد آموزش پرستاری	۴	۳/۹۱	۱/۱۸	۵
۴	- هدفهای ارزشیابی سراسری دانشجویان و طراحی نظام مطلوب برای آن	۴	۳/۷۷	۱/۲۱	۵
۵	- برنامه آموزش پرستاری مطلوب در جهت تحقق اهداف نظام مطلوب برای آن	۴	۳/۷۷	۱/۲۸	۵
۶	- وضع موجود مراکز تربیت مریبان پرستاری از نظر ظرفیت، نیروی انسانی، فضاهای آموزشی، وسایل و تجهیزات، کتابخانه، آزمایشگاه و دیگر سرویسهای حمایتی	۴	۳/۷۷	۱/۳۲	۵
۷	- بررسی بانک سئوالات در دانشکده ها و استفاده از آن در ارزشیابی پایانی	۴	۳/۶۶	۱/۱۳	۴
۸	- تأثیر استفاده از وسایل آموزشی و کمک آموزشی بر یادگیری دانشجویان در درس مختلف	۴	۳/۶۵	۱/۱۳	۵
۹	- رابطه پیشرفت تحصیلی با فاکتورهای محیط آموزشی و خارج از آن (مانند کار ضمن تحصیل)	۴	۳/۶۰	۱/۰۶	۴
۱۰	- انواع تکالیف درسی رایج (تهیه کنفرانس، مقاله ترجمه) و تأثیر آن بر یادگیری	۴	۳/۵۳	۱/۰۷	۳

$$\bar{X} = 3/76$$

نظر مربیان است اولویت بندی شده اند. در جدول فوق بیشترین میانگین ۴/۰۱ مربوط به حیطه پژوهشی «بررسی میزان و کیفیت مفاهیمی که احاطه بر آن شرط لازم رسیدن به حد تخصص و خلاقیت است» می باشد، و کمترین میانگین، ۳/۵۳ مربوط به حیطه پژوهشی «بررسی انواع تکالیف درسی رایج و تأثیر آن بر یادگیری» است.

جدول شماره (۳): توزیع شاخصهای مرکزی (میانگین، میانه، نما، انحراف معیار) ۱۰ حیطه پژوهش در آموزش پرستاری که بر مبنای میانگین کل ۳/۷۶ بعنوان اولویت سوم تحقیق در آموزش پرستاری آمده است. در بین این ۱۰ حیطه موارد چهارم، پنجم و ششم دارای میانه و میانگین یکسان بوده اند که نتیجتاً بر مبنای کمتر بودن انحراف معیار که نشان دهنده اتفاق

جدول شماره (۴): توزیع شاخصهای مرکزی حیطه های پژوهش در آموزش پرستاری که بر اساس انتخاب مربیان مورد بررسی، اولویت چهارم را کسب کرده اند.

ردیف	حیطه تحقیقاتی	میانه	میانگین	انحراف معیار	نما
۱	- انگیزه ها و علائق دانش آموزان و دانشجویان به رشته تحصیلی و حرفه پرستاری	۴	۳/۴۵	۱/۳۸	۵
۲	- بررسی ویژگیها و نیازهای روانی اجتماعی دانشجویان	۴	۳/۴۵	۱/۳۹	۴
۳	- بررسی نقش هر یک از مواد درسی در پرورش پرستاران کارآمد	۴	۳/۴۴	۱/۳۱	۵
۴	- محتوای جزوات و کتب از نظر انطباق مطالب با برنامه های درسی مصوب و کیفیت مطالب و مفاهیم	۴	۳/۴۱	۱/۳۰	۴
۵	- بررسی عوامل مؤثر بر افت یا ترك تحصیل و رابطه آن با وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خانواده	۳	۳/۲۰	۱/۲۱	۴
۶	- جزوات و کتب از نظر کمیت مطالب در ارتباط با مجموع ساعات درس مربوط به آن واحد درسی	۳	۳/۱۸	۱/۳۰	۴
۷	- میزان استفاده مربیان از وسایل آموزشی و کمک آموزشی	۳	۳/۱۸	۱/۳۲	۳
۸	- موانع و مشکلات موجود از نظر خوابگاه، امکانات رفاهی و غیره	۳	۳/۱۲	۱/۳۳	۳
۹	- نحوه استفاده از اساتید دیگر رشته ها در رشته پرستاری	۳	۳/۰۹	۱/۴۶	۴
۱۰	- بررسی آیین نامه های آموزش پرستاری	۳	۲/۵۳	۱/۳۴	۱
۱۱	- میزان و کیفیت مفاهیم دروس پایه (مانند فیزیک)	۳	۲/۵۱	۱/۳۴	۱

$$\bar{X} = 3/14$$

نسبت به تحقیق در این موضوع است و بدین لحاظ بعنوان آخرین اولویت پژوهشی در آموزش پرستاری معرفی میگردد.

البته لازم به ذکر است که مسئولین آموزش عالی اهمیت بیشتری برای دروس پایه قائلند بطوری که طبق بخشنامه شماره ۱۲/۱۸۶۵ مورخه ۱۳۷۰/۷/۱۲ پذیرفته شدگان با نمره خام کمتر از میانگین نمرات بقیه پذیرفته شدگان، لازم است دروس مختلف پایه را بعنوان واحد درسی پیش نیاز دانشگاهی بگذرانند.

در جدول شماره (۵) نظرات واحدهای پژوهش بر حسب سابقه آنها در مورد تعداد تحقیقاتی که شخصاً مجری آن بوده اند مطرح شده است. بر اساس یافته های جدول مجموع میانگینهای نظرات مریانی که تاکنون تنها مجری یک تحقیق بوده اند برابر ۳۶/۹۲ که کمترین تعداد و در مریانی که تاکنون مجری بیشتر از چهار تحقیق بوده اند برابر ۳۸/۸ که بیشترین تعداد است می باشد.

با استفاده از آنالیز واریانس یک طرفه معنادار بودن

جدول شماره (۴): توزیع شاخصهای مرکزی حیطه های پژوهشی در آموزش پرستاری را نشان می دهد که بر اساس انتخاب مریان با توجه به میانگین کل ۳/۱۴ بعنوان اولویت چهارم تلقی شده اند. بیشترین میانگین ۳/۴۵ مربوط به دو حیطه تحقیقاتی شامل «انگیزه ها و علائق دانش آموزان و دانشجویان به رشته تحصیلی و حرفه پرستاری» و حیطه پژوهشی «بررسی ویژگیها و نیازهای روانی اجتماعی دانشجویان» می باشد که با توجه به اینکه حیطه اول دارای انحراف معیار کمتر (۱/۳۸) می باشد که نشانگر اتفاق نظر بیشتر در اولویت این حیطه است ولی میزان نمای آن (۵) در مقایسه با نمای حیطه دوم (۴) بیشتر است و در نتیجه با اختلاف کمی در دریف بالاتر قرار گرفته است.

در این جدول کمترین میانگین (۲/۵۱) مربوط به حیطه پژوهشی، «بررسی میزان و کیفیت مفاهیم دروس پایه» است که با توجه به اینکه بیش از حد وسط ۲/۵ می باشد بیانگر نظر مثبت واحدهای پژوهش

جدول شماره (۵): توزیع میانگین اولویتهای تعیین شده توسط مریان مورد بررسی در هر یک از بخشهای آموزش پرستاری بر حسب تعداد تحقیقاتی که شخصاً مجری آن بوده اند.

بخشهای تحقیق	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم	هفتم	هشتم	نهم	جمع
۱	۴/۶۲	۳/۸۰	۴/۱۸	۳/۷۵	۴/۳۲	۴/۰۵	۳/۸۸	۴/۰۲	۴/۳۰	۳۶/۹۲
۲	۴/۴۰	۴/۱۶	۴/۳۰	۳/۷۰	۴/۳۹	۴/۲۳	۳/۸۶	۴/۰۶	۴/۲۱	۳۷/۳۱
۳	۳/۴۲	۴/۳۴	۴/۶۱	۳/۸۶	۴/۶۱	۴/۵۸	۳/۸۱	۴/۳۸	۴/۵۵	۳۸/۱۶
۴+	۳/۲۰	۴/۶۳	۴/۷۰	۳/۸۲	۴/۶۷	۴/۶۶	۳/۷۶	۴/۶۸	۴/۶۸	۳۸/۸
جمع	۱۵/۶۴	۱۶/۹۳	۱۷/۷۹	۱۵/۱۳	۱۷/۹۹	۱۷/۵۲	۱۵/۳۱	۱۷/۱۴	۱۷/۷۴	۱۵۱/۱۹

$$F = 2/31 \quad \alpha = 0/05 \quad df = (8, 27)$$

۱- بخشهای تحقیق در آموزش پرستاری عبارتند از: ۱- شناخت دانشجویان ۲- برنامه های درسی ۳- روشهای تدریس ۴- تجهیزات آموزشی ۵- مری پرستاری ۶- ارزشیابی ۷- ترک تحصیل دانشجویان ۸- مدیریت مراکز آموزشی ۹- آموزش ضمن خدمت

در آموزش پرستاری می باشد بر مبنای جدول شماره یک مواردی که به عنوان اولویت تحقیقاتی شناخته شده اند، شامل: ۱- بررسی موانع آموزش تئوری، کارورزی

اختلاف میانگین نظرات مربیان با سوابق گوناگون تحقیقاتی در مورد بخشهای مختلف تحقیق در آموزش پرستاری مورد بررسی قرار گرفت.

جدول شماره (۶): توزیع میانگین اولویتهای تعیین شده توسط مربیان مورد بررسی

در هر یک از بخشهای آموزش پرستاری بر حسب تعداد تحقیقاتی که به عنوان استاد راهنما یا مشاور همکاری داشته اند

تعداد موارد استاد راهنمای مشاور	بخشهای تحقیق	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم	هفتم	هشتم	نهم	جمع
۱-۴		۴/۰۰	۴/۳۶	۴/۵۲	۳/۷۶	۴/۵۶	۴/۶۰	۳/۸۶	۴/۶۰	۴/۵۸	۳۸/۸۴
۵-۹		۳/۸۰	۴/۴۷	۴/۶۱	۳/۷۷	۴/۶۵	۴/۶۲	۳/۸۳	۴/۶۴	۴/۶۵	۳۹/۰۴
۱۰+		۳/۶۲	۴/۵۶	۴/۶۸	۳/۸۱	۴/۷۳	۴/۶۸	۳/۸۱	۴/۶۵	۴/۷۳	۳۹/۲۷
جمع		۱۱/۴۳	۱۳/۲۹	۱۳/۸۱	۱۱/۳۴	۱۳/۹۴	۱۳/۹۰	۱۱/۵۰	۱۳/۸۹	۱۳/۹۶	۱۱۷/۱۵

$$F=۳/۶۲ \quad \alpha=۰/۰۵ \quad df=(۲،۲۴)$$

بالینی و خدمات پرستاری، ۲- مناسب ترین روشهای آموزش مهارتهای بالینی پرستاری، که نگرشهای مثبت را نسبت به حرفه ایجاد کند و ۳- روشهای قابل اعتماد و اعتبار ارزشیابی بالینی دانشجویان پرستاری می باشد.

در تحقیق مشابهی که بوسیله تانر^۱ و لیندمن^۲ (۱۹۸۷) برای تعیین اولویتهای پژوهش در آموزش پرستاری صورت گرفت موارد زیر به عنوان نتایج پژوهش اعلام شده است:

- بررسی روشهایی از آموزش بالینی که باعث توسعه و ارتقاء کیفی حرفه شود.

- یافتن مؤثرترین روش آموزش مهارتهای بالینی که نگرش مثبت نسبت به حرفه ایجاد کند.

- سنجش اعتماد و اعتبار روشهای ارزشیابی کار بالینی.

اینکه بررسی موانع بین آموزش تئوری، کارورزی بالینی و خدمات پرستاری در تحقیق تانر و لیندمن به عنوان اولویت شناخته نشده است شاید به علت حل

در جدول شماره (۶) مربیانی که سابقه همکاری بعنوان استاد راهنما و یا مشاور داشته اند در سه گروه دسته بندی شده اند و میانگین نظرات آنها در مورد بخشهای مختلف تحقیق در آموزش پرستاری آمده است و بر اساس یافته های جدول، مجموع میانگین نظرات در گروه اول با سابقه ۱-۴ بار استاد راهنما یا مشاور بودن کمترین تعداد و برابر ۳۸/۸۴ است و در گروه مربیانی که سابقه ده و یا بیش از ده بار استاد راهنما و یا مشاور بودن را داشته اند مجموع میانگینهای نظراتشان ۳۹/۲۷ که بیشترین تعداد می باشد. بطوری که با افزایش سابقه همکاری در طرحهای تحقیقاتی به میزان مجموع میانگینهای نظرات نیز افزوده شده است.

به کمک آنالیز واریانس یک طرفه معنادار بودن اختلاف میانگینهای نظرات مربیان گروه های مختلف در مورد بخشهای متعدد تحقیق در آموزش پرستاری مورد بررسی قرار گرفت.

بحث:

در ارتباط با هدف پژوهش که تعیین اولویتهای تحقیق

1. Tanner.

2. Lindeman.

درباره تأثیر تعداد موارد اجرای طرحهای تحقیقاتی بر نظرات مربیان در مورد اولویتهای پژوهشی آموزش پرستاری با توجه به جدول ۵ می توان بیان نمود، رابطه معنی داری بین نظرات مربیان و موارد اجرای طرحهای تحقیقاتی وجود دارد، بطوریکه مربیان با سوابق کمتر، بیشتر بر مسائل مربوط به دانشجویان تأکید دارند و مربیان با سوابق بیشتر در فعالیتهای تحقیقاتی، اولویت بیشتری برای مسائل مربوط به مربی پرستاری و روش تدریس قائل می باشند. همچنین می توان اظهار نمود هر چه سابقه فعالیت پژوهشی در مربیان بیشتر شده است مربیان مربوطه اهمیت بیشتری برای تحقیق در بخشهای آموزش پرستاری قائل شده اند.

با توجه به جدول شماره (۶) می توان اظهار نمود که بین تعداد موارد استاد راهنما یا مشاور بودن و نظرات مربیان در باره اولویتهای تحقیق در آموزش پرستاری رابطه معنی داری وجود دارد. به طوری که با بالا رفتن تعداد موارد استاد راهنما و یا مشاور بودن در مجموع مربیان برای تحقیق در بخشهای مختلف آموزش پرستاری اهمیت بیشتری قائل شده اند، و همچنین می توان اظهار نمود که مربیان با سوابق کمتر در استاد راهنما و یا مشاور بودن به ارزشیابی دانشجویان و مدیریت مراکز آموزشی اهمیت بیشتری داده و برای بخش مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی اهمیت کمتری قائل شده اند، و مربیان با سوابق زیاد در استاد راهنما و مشاور بودن به تحقیقات مربوط به مربی پرستاری بیشترین اولویت را داده و به تحقیقات مربوط به شناخت دانشجویان کمترین اولویت را داده اند. در این باره برگمن و اکرلینگ^۲ (۱۹۸۸) معتقدند که فعالیت و همکاری در امور تحقیقاتی از متغیرهایی است که در ایجاد احساس مسئولیت نسبت به تحقیق مؤثر است و در تحقیقی که در باره تأثیر سابقه همکاری تحقیقاتی در احساس مسئولیت نسبت به

نسبی این مسئله در کشور امریکا باشد و مشابهت دو مورد دیگر نشانه اهمیت بیشتر این مسائل در تحقیقات پرستاری است بقیه موارد مطرح شده در جدول شماره (۱) تأکید بر آموزش ضمن خدمت دارد.

در تحقیقی که توسط وزارت فرهنگ و آموزش عالی در باره اولویتهای پژوهشی در علوم پزشکی انجام گرفت در بخش مربوط به پرستاری و مامایی یکی از اولویتهای پژوهشی را «ایجاد دوره های آموزش ضمن خدمت و کارشناسی ارشد پرستاری در دانشگاههای کشور» بیان نموده است.

با توجه به جدول شماره (۲) تحقیق در محتوای دروس مختلف پرستاری به عنوان اولویت دوم پژوهش در آموزش پرستاری می باشد و از بین دروس گوناگون پرستاری پژوهش در مورد پرستاری بهداشت جامعه به عنوان مهمترین اولویت تحقیقاتی شناخته شده است.

در تحقیقی که توسط کمیسیون تحقیقات پرستاری^۱ از انجمن پرستاران امریکا (۱۹۸۷) در باره اولویتهای پژوهش پرستاری تا سال ۲۰۰۰ صورت گرفت نیز تحقیق در باره مسائل مربوط به پرستاری بهداشت جامعه به عنوان مهمترین مبحث پژوهشی اعلام گردید.

با توجه به جدول شماره (۳) که در آن اولویتهای سوم تحقیقاتی مشخص شده است در مجموع تأکید بر مفاهیم آموزش و محیط پژوهشی است. تانر و لیثمن (۱۹۸۷) نیز در تحقیق خود در باره اولویتهای پژوهشی در باره فرآیند انتقال معلومات و تجارب آموزشی و همچنین بررسی امکانات لازم در محیط آموزشی را به عنوان اولویتهای پژوهشی معرفی نموده اند.

در جدول شماره (۴) حیطه های پژوهشی دارای اولویت چهارم آمده است که بیشتر تأکید در باره مسائل دانشجویان و تجهیزات آموزشی است. در تحقیقی که توسط وزارت فرهنگ و آموزش عالی در باره اولویتهای مربوط به آموزش انجام گردید نیز مسائل مربوط به شناخت دانشجویان و تحقیق در باره وسایل آموزشی به عنوان اولویت پژوهشی بیان گردیده است.

1. Commission on nursing research.

2. Eckerling.

برای تحقیق در حیطه های مختلف آموزش ضمن خدمت قائل شده اند در حالیکه در نتایج تحقیق مشابهی که برای بررسی اولویتهای تحقیق در آموزش پرستاری در کشور امریکا توسط تانر و لیندمن (۱۹۸۷) صورت گرفت تأکیدی بر اولویت تحقیق در باره آموزش ضمن خدمت بدست نیامده است و شاید علت این امر ضعف سیستم آموزشی موجود کشور و ایجاد و ارائه سیستم بازآموزی مناسب است که این مسئله موجب گردیده مسائل متعددی چون شیوه آموزش ضمن خدمت، نیازهای آموزش ضمن خدمت را مریبان شرکت کننده در پژوهش به عنوان اولویت اول پژوهشی برشمارند.

منابع:

۱- حکیمی، مهوش. «پژوهشی در باره مشکلات تحقیق در ایران». *پژوهش در علم و صنعت*، ۷ (۱۶) زمستان ۱۳۶۸: ۳-۴.

۲- مرکز سیاست علمی: بررسی اولویتهای تحقیقات آموزشی. تهران: وزارت فرهنگ و آموزش عالی مؤسسه برنامه ریزی علمی و آموزشی، ۱۳۶۳.

Abdellah, faye G., and Levine, Eugene. *Nursing Research*. New york: Macmillan.1986.

Bergman, Rebecca. *Setting Priorities in Nursing Research, 13th Meeting of the work shop of European Nurse Researchers of Sep. 3-4*. Budapest,1990.

Bergman, Rebecca, and Eckerling, Shoshana. "perception and attitudes of acadademic Nursing Students to Research". *Journal of Advanced Nursing*, December 1988, PP: 759-767.

Burns, Nancy, and Grove, Susan. *The Practice of Nursing Research*. Philadelphia. W.B saunders co., 1987.

Nieswiadomy, Rose Marie. *Foundations of Nursing Research* California: Appleton and lange,1987.

Skodol, Wilson, H. *Research in Nursing*. California: Addisonwesley Publishing co.,1989.

Tanner, christine, A. Lindeman, G. "Research in Nursing Education Assumptions and priorities" *Nursing Education*, feb 1987, PP: 50-60.

پژوهش انجام داد به این نتیجه رسید که این متغیر حدود ۲۸٪ در ایجاد مسئولیت پذیری فرد مؤثر است (صفحه ۶۷۳).

نتیجه گیری نهایی

نتایج کاربردی حاصله از تجزیه و تحلیل یافته های این پژوهش نمایانگر نظرات مریبان کارشناسی ارشد پرستاری نسبت به اولویتهای پژوهش در آموزش پرستاری است که مجموعاً در جدولهای شماره (۱)، (۲)، (۳) و (۴) تحت عنوان اولویتهای اول تا چهارم تحقیق در آموزش پرستاری آمده است و می تواند در انجام پژوهشهای پرستاری ارزنده و مورد استفاده قرار گیرد.

در باره متغیرهای این پژوهش می توان اظهار نمود که نوع رشته تحصیلی در مقطع کارشناسی ارشد و سابقه فعالیتهای آموزشی در نظرات مریبان شرکت کننده در پژوهش در مورد اولویت تحقیق بخشهای مختلف آموزش پرستاری بی اثر می باشد و به عکس سابقه اجرای طرحهای تحقیقاتی و سابقه همکاری با طرحهای تحقیقاتی به عنوان استاد راهنما و یا مشاور و همچنین تعداد موارد این همکاری در تعیین نظرات مریبان در باره اولویتهای تحقیق در آموزش پرستاری مؤثر بوده است به طوری که با افزایش تعداد موارد همکاری مریبان برای تحقیق در بخشهای مختلف آموزش پرستاری اهمیت بیشتری قائل شده اند.

به طور کلی با افزایش سابقه اجرای فعالیتهای تحقیقاتی و یا افزایش سابقه همکاری با فعالیتهای تحقیقاتی مریبان به مسائل مربوط به دانشجو و تکنولوژی آموزشی و کتب آموزشی برای پژوهش اولویت کمتر داده و در مقابل برای مسائل مربوط به مربی پرستاری، برنامه های درسی و روش تدریس اهمیت بیشتری قائل شده اند.

با توجه به جدول شماره (۱) ملاحظه می گردد که مریبان شرکت کننده در پژوهش اهمیت بسیار زیادی